

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE POLÍTICA TERRITORIAL I MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

7097 *Reial decret 265/2025, de 8 d'abril, pel qual es regulen el Consell de la Memòria Democràtica i el Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.*

La Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de memòria democràtica, en el títol III, dedicat al moviment memorialista, reconeix la tasca de les associacions, les fundacions i les organitzacions que han destacat en la defensa de la memòria democràtica i la dignitat de les víctimes de la guerra i la dictadura, i preveu la creació del Consell de la Memòria Democràtica i del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.

Efectivament, l'article 57 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, disposa la creació del Consell de la Memòria Democràtica, adscrit al Ministeri competent en matèria de memòria democràtica, com a òrgan col·legiat consultiu i de participació de les entitats memorialistes espanyoles, i en remet la composició i el règim de funcionament al desplegament reglamentari.

Per la seva banda, l'article 59 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, crea el Registre estatal d'entitats de memòria democràtica i estableix que reglamentàriament se n'ha de determinar l'organització, el funcionament i el procediment d'inscripció. En aquest Registre s'hi poden inscriure les entitats memorialistes constituïdes legalment que entre els seus objectius i fins estatutaris incloguin la preservació i la difusió de la memòria democràtica, sempre que no tinguin ànim de lucre i actuïn i tinguin la seu en el territori espanyol, així com les entitats memorialistes vinculades a l'exili i la resistència fora d'Espanya que estiguin en altres països.

Tenint en compte el que disposen els preceptes anteriors, mitjançant aquest Reial decret es regulen el Consell de la Memòria Democràtica i el Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.

En relació amb la seva estructura, aquesta norma consta d'una part expositiva i una de dispositiva, amb tres capítols, dividits en vint-i-tres articles, tres disposicions addicionals, una disposició derogatòria única, tres disposicions finals i dos annexos.

El capítol I, amb un sol article, en determina l'objecte, que consisteix en la regulació de la composició i del règim de funcionament del Consell de la Memòria Democràtica, així com en l'organització i el funcionament del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.

El capítol II comprèn els articles 2 al 13 i conté la regulació del Consell de la Memòria Democràtica. Se subdivideix en tres seccions, relatives, respectivament, a la naturalesa i les funcions, a la composició i l'organització i al règim de funcionament. En la segona secció es disposa la constitució de la Comissió a la qual es refereix l'article 57.5 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, la finalitat de la qual és contribuir a l'aclariment de les violacions dels drets humans durant la guerra i la dictadura.

Per la seva banda, el capítol III, que el formen els articles 14 al 23, regula el Registre estatal d'entitats de memòria democràtica i, igual que el capítol anterior, se subdivideix en tres seccions, relatives, respectivament, a les disposicions generals, al funcionament i al procediment d'inscripció registral.

Quant a les disposicions addicionals, la primera estableix que el funcionament del Consell i del Registre ha de ser atès amb els mitjans personals, materials i tècnics assignats a la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica; la segona fixa el termini per constituir el Consell, que és de quatre mesos a partir de l'entrada en vigor del Reial decret, així com la primera elecció de les vocalies en representació de les entitats memorialistes, i la tercera determina la inclusió d'informació al Registre de víctimes que preveu l'article 9.1 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

La disposició derogatòria única deroga totes les disposicions del mateix rang o inferior el contingut de les quals s'oposi al que estableix aquest Reial decret.

Finalment, la disposició final primera estableix com a títol competencial habilitador el que preveu l'article 149.1.1a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva per regular les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels deures constitucionals. La disposició final segona faculta la persona titular del Ministeri competent en matèria de memòria democràtica per adoptar les disposicions necessàries per desplegar el que estableix el Reial decret. I la disposició final tercera estableix l'entrada en vigor del Reial decret i determina, no obstant això, un període de carència d'un any, ampliable a sis mesos més, en relació amb el requisit d'inscripció al Registre estatal d'entitats de memòria democràtica per participar en procediments de concessió de subvencions destinades a la recuperació, la salvaguarda i la difusió de la memòria democràtica.

La norma projectada s'adequa als principis de bona regulació d'acord amb els quals han d'actuar les administracions públiques en l'exercici de la potestat reglamentària, segons el que estableix l'article 129.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

En particular, el Reial decret atén la necessitat de regular el Consell de la Memòria Democràtica i el Registre estatal d'entitats de memòria democràtica, tal com mana la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, i resulta eficaç i ajustat al compliment de l'objectiu assenyalat, sense afectar de cap manera els drets i els deures de la ciutadania. També s'hi garanteix el compliment del principi de seguretat jurídica, ja que resulta coherent amb la resta de l'ordenament jurídic nacional en adaptar el seu contingut a les previsions de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, relatives al funcionament dels òrgans col·legiats de l'Administració General de l'Estat.

De la mateixa manera, la norma compleix el principi de transparència, ja que identifica clarament quin propòsit té, i la memòria de l'anàlisi d'impacte normatiu, accessible a la ciutadania, ofereix una explicació completa del seu contingut i la seva tramitació. Així mateix, s'han portat a terme els tràmits de consulta i d'audiència i informació públiques, la qual cosa possibilita que els destinataris potencials de la norma hagin pogut participar activament en la seva elaboració.

Quant als principis de necessitat, eficàcia i proporcionalitat, la norma queda plenament justificada per una raó d'interès general, tal com s'ha exposat anteriorment, i els objectius perseguits s'expliquen d'una manera clara i concisa, i el reial decret és l'instrument més adequat amb la regulació dels aspectes imprescindibles.

Finalment, la norma també s'adequa al principi d'eficiència, ja que no imposa càrregues administratives innecessàries ni suposa un increment de la despesa pública.

El Reial decret 273/2024, de 19 de març, pel qual es desplega l'estructura orgànica bàsica del Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica, estableix que correspon al Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica la proposta i l'execució de la política del Govern en matèria de memòria històrica i democràtica.

En virtut d'això, a proposta del ministre de Política Territorial i Memòria Democràtica, amb l'aprovació prèvia del ministre per a la Transformació Digital i de la Funció Pública, d'acord amb el Consell d'Estat, i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 8 d'abril de 2025,

DISPOSO:

CAPÍTOL I

Àmbit i finalitat

Article 1. *Objecte.*

L'objecte d'aquest Reial decret és regular la composició i el règim de funcionament del Consell de la Memòria Democràtica, d'ara endavant el Consell, així com determinar

l'organització, el funcionament i el procediment d'inscripció del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica, de conformitat amb el que estableixen els articles 57 i 59, respectivament, de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de memòria democràtica.

CAPÍTOL II

Consell de la Memòria Democràtica

Secció 1a. Naturalesa jurídica i funcions del Consell

Article 2. *Naturalesa i règim jurídic.*

1. El Consell de la Memòria Democràtica és l'òrgan col·legiat consultiu i de participació de les entitats memorialistes adscrit al Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica.

2. En el que no prevegi aquest Reial decret, el Consell s'ha de regir pel que disposa la secció 3a del capítol II del títol preliminar de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

3. En virtut del que estableix l'article 15.2 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, el Consell pot establir o completar les seves normes de funcionament.

Article 3. *Funcions.*

1. Són funcions del Consell:

a) Emetre l'informe del projecte del Pla de memòria democràtica al qual es refereix l'article 12 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

b) Emetre l'informe del pla plurianual de recerca, localització, exhumació i identificació a què es refereix l'article 16.2 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, així com conèixer l'informe anual que en fa el seguiment i l'avaluació.

c) Emetre l'informe de les propostes de disposicions reglamentàries relacionades amb el desplegament de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

d) Elaborar, a proposta de la Presidència o per iniciativa d'almenys un terç de les persones que integren el Consell, informes i recomanacions sobre la política de memòria democràtica.

e) Valorar i emetre dictamen sobre mesures que contribueixin a assolir els objectius de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, a través de l'actuació d'entitats memorialistes, així com sobre les subvencions i les ajudes que anualment convoqui l'Administració General de l'Estat per a aquests fins.

2. Per al compliment de les seves funcions, les persones que integren el Consell poden accedir a arxius i fons documentals, tant públics com privats, d'acord amb la normativa vigent.

Secció 2a. Composició i organització del Consell i de la Comissió sobre violacions dels drets humans durant la guerra i la dictadura

Article 4. *Composició.*

1. El Consell està integrat per:

a) La presidència, que correspon a la persona titular del Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica.

b) La vicepresidència, que recau sobre la persona titular de la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica.

c) Dotze vocals amb rang de director o directora general designats per la persona titular del Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica en representació dels ministeris següents:

1r. Una persona a proposta del Ministeri d'Afers Exteriors, Unió Europea i Cooperació, que exerceixi competències en l'àrea de promoció, protecció i aplicació transversal dels drets humans.

2n. Dues persones a proposta del Ministeri de la Presidència, Justícia i Relacions amb les Corts, que exerceixin competències en les àrees de servei públic de justícia i de seguretat jurídica i fe pública, respectivament.

3r. Una persona a proposta del Ministeri de Defensa, que exerceixi competències en les àrees relacionades amb l'aplicació i el desplegament de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

4t. Una persona a proposta del Ministeri de l'Interior, que exerceixi competències en l'àrea de direcció i coordinació del sistema d'arxius.

5è. Una persona a proposta del Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports, que exerceixi competències en ordenació dels ensenyaments que integren el sistema educatiu o la formació i el suport del professorat.

6è. Una persona a proposta del Ministeri de Treball i Economia Social, que exerceixi competències en les àrees relacionades amb l'aplicació i el desplegament de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

7è. Una persona a proposta del Ministeri de Cultura, que exerceixi competències en l'àrea de protecció del patrimoni històric i foment de la conservació i la difusió del patrimoni documental.

8è. Una persona a proposta del Ministeri d'Igualtat, que exerceixi competències en les àrees relacionades amb l'aplicació i el desplegament de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

9è. Una persona a proposta del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, que exerceixi competències en relació amb la ciutadania espanyola a l'exterior i les polítiques de retorn.

10è. Una persona a proposta del Ministeri per a la Transformació Digital i de la Funció Pública, que exerceixi competències en l'àrea de formació dels empleats i empleades públics.

11è. Una persona a proposta del Ministeri de Joventut i Infància, que exerceixi competències en les àrees relacionades amb l'aplicació i el desplegament de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

d) Dos vocals que són la persona titular de la Direcció de l'Institut Nacional de Toxicologia i Ciències Forenses i la persona titular de la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica.

e) Deu vocalies en representació d'entitats memorialistes inscrites al Registre estatal d'entitats de memòria democràtica, seleccionades mitjançant una convocatòria que a aquest efecte faci la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica.

Aquesta convocatòria ha d'establir els criteris de selecció, entre els quals cal preveure l'àmbit territorial d'actuació, la trajectòria acreditada en matèria de recuperació de la memòria democràtica, la participació de les entitats en projectes i actuacions en aquest àmbit i el reconeixement o les distincions obtinguts en la seva trajectòria en matèria de memòria democràtica.

Les persones a les quals es refereix aquesta lletra les ha de designar la persona titular de la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica per un període de tres anys, i poden ser reelegides una sola vegada consecutivament.

f) Dues vocalies entre professionals de prestigi reconegut que s'hagin distingit per les seves activitats en el camp de la recuperació de la memòria democràtica.

Les persones a les quals es refereix aquesta lletra les ha de designar la persona titular de la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica per un període de tres anys, i poden ser reelegides una sola vegada consecutivament.

g) Dues vocalies en representació de les organitzacions sindicals més representatives en l'àmbit estatal, designades pels òrgans competents de cadascuna d'aquestes organitzacions.

h) Dues vocalies en representació de les organitzacions empresarials més representatives en l'àmbit estatal, designades pels òrgans competents de cadascuna d'aquestes organitzacions.

2. La composició del Consell, excepte per raons fundades i objectives degudament motivades, ha de respectar el principi de presència equilibrada de dones i homes.

3. La Presidència del Consell també pot convocar a les reunions tantes persones com estimi convenient, que hi participaran amb veu, però sense vot, quan sigui convenient la seva presència per raó dels assumptes que s'hi hagin de tractar.

4. A l'efecte de preparar els assumptes, els estudis, les iniciatives o els projectes que s'hagin de sotmetre a coneixement del Consell, aquest pot crear comissions especialitzades o grups de treball amb la composició i el règim de funcionament que determini.

5. Els membres del Consell no perceben cap retribució per l'exercici de les seves funcions ni per l'assistència a les reunions. Les indemnitzacions que es derivin, si s'escau, de la celebració de les reunions d'aquest Consell s'han d'abonar d'acord amb el que preveu el Reial decret 462/2002, de 24 de maig, sobre indemnitzacions per raó del servei.

6. En casos d'absència o de malaltia i, en general, quan es doni alguna causa justificada, les persones titulars de les vocalies del Consell de les lletres c), e), f), g) i h) de l'apartat 1 s'han de substituir pels suplents designats amb el mateix procediment establert per al nomenament de la persona titular.

Article 5. *Presidència del Consell.*

1. Corresponen a la persona titular de la Presidència del Consell les funcions següents:

- a) Exercir la representació del Consell.
- b) Disposar la convocatòria de les sessions ordinàries i extraordinàries i fixar-ne l'ordre del dia tenint en compte, si s'escau, les peticions dels altres membres, sempre que s'hagin formulat amb l'antelació suficient.
- c) Presidir les sessions, moderar el desenvolupament dels debats i suspendre'ls per causes justificades.
- d) Dirimir amb el seu vot els empats, a l'efecte d'adoptar acords.
- e) Assegurar el compliment de les lleis.
- f) Visar les actes i les certificacions dels acords del Consell.
- g) Exercir totes les altres funcions que siguin inherents a la Presidència del Consell.

2. En casos de vacant, absència, malaltia o una altra causa legal, la persona titular de la Presidència s'ha de substituir per la persona titular de la Vicepresidència del Consell o, si no n'hi ha cap, per la persona titular de la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica.

Article 6. *Secretaria del Consell.*

1. La Presidència ha de designar una persona per exercir la secretaria del Consell entre el personal funcionari adscrit a la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica, amb rang de subdirector general.

2. Són funcions de la Secretaria del Consell:

- a) Assistir a les reunions amb veu, però sense vot.
- b) Efectuar la convocatòria de les sessions del Consell per ordre de la Presidència, així com les citacions a les persones que l'integren.

c) Rebre els actes de comunicació dels membres amb l'òrgan, siguin notificacions, peticions de dades, rectificacions o qualsevol altra classe d'escrits dels quals hagi de tenir coneixement.

d) Preparar el despatx dels assumptes, redactar i autoritzar les actes de les sessions.

e) Expedir certificats de les consultes, els dictàmens i els acords aprovats.

f) Totes les altres funcions que són inherents a la condició de Secretaria del Consell.

3. En cas de vacant, absència o malaltia, la persona titular de la Secretaria ha de ser substituïda per un funcionari o una funcionària de la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica, pertanyent al grup A, subgrups A1 i A2, que defineix l'article 76 del text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre.

Article 7. *Atribucions i deures de les persones que integren el Consell.*

1. Correspon a les persones que integren el Consell:

a) Rebre, amb una antelació mínima de dos dies, la convocatòria amb l'ordre del dia de les reunions. La informació sobre els temes que figurin en l'ordre del dia ha d'estar a la seva disposició en el mateix termini.

b) Sol·licitar per escrit la inclusió d'assumptes a l'ordre del dia.

c) Participar en els debats de les sessions.

d) Exercir el dret al vot i formular el seu vot particular, així com expressar el sentit del seu vot i els motius que el justifiquen. En les votacions, les persones indicades en les lletres a), b), c) i d) de l'article 4.1 no es poden abstenir.

e) Formular precs i preguntes.

f) Obtenir la informació necessària per complir les funcions assignades.

g) Totes les altres funcions que siguin inherents a la seva condició.

2. Les persones que integren el Consell no es poden atribuir les funcions de representació que aquest té reconegudes, llevat que el mateix Consell els les hagi atorgat expressament mitjançant un acord adoptat vàlidament per a cada cas concret.

3. Els membres que integren el Consell estan obligats a custodiar diligentment els documents als quals tinguin accés com a tals i a guardar la reserva obligada sobre el seu contingut i sobre les deliberacions de l'òrgan, així com les informacions que se'ls faciliti amb aquest caràcter de reserva o les que així estableixi el mateix Consell.

Article 8. *Comissió sobre violacions dels drets humans durant la guerra i la dictadura.*

1. D'acord amb el que preveu l'article 57.5 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, en el si del Consell s'ha de constituir una comissió la finalitat de la qual és contribuir a l'aclariment de les violacions dels drets humans durant la guerra i la dictadura, com a forma d'afavorir la convivència democràtica, mitjançant la recepció de testimonis, d'informació i de recopilació de documents i d'altres antecedents que permetin que aquesta comissió elabori, amb objectivitat i imparcialitat, conclusions i recomanacions per reparar les víctimes i evitar que aquests fets tornin a repetir-se en el futur.

La Comissió ha d'elaborar un informe per sistematitzar la informació existent sobre les violacions de drets humans durant la guerra i la dictadura, a fi de superar la fragmentació i la dispersió d'informació i d'esforços. Igualment, pot proposar un pla ordenat d'investigacions, així com la promoció de metodologies i protocols d'actuació en aquest àmbit.

2. La Comissió la integra un màxim de deu persones independents i de prestigi reconegut en el món acadèmic o professional i en l'àmbit dels drets humans. Correspon al Consell designar-los, mitjançant un acord adoptat per una majoria d'almenys tres cinquens. En la seva elecció s'ha de tenir en compte que incloguin perfils de solvència

professional acreditada en àmbits acadèmics, jurídics i científics, així com el principi de presència equilibrada de dones i homes, excepte per raons fundades i objectives degudament motivades. En el mateix acord, el Consell designa, d'entre els membres de la Comissió, qui n'exerceix la presidència, que ha de dur a terme una tasca coordinadora de l'actuació de totes les persones que la integren.

La persona titular de la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica designa la persona titular de la Secretaria, que ha de ser una persona adscrita a la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica, amb rang de subdirector o subdirectora general o assimilat, amb veu, però sense vot.

Les funcions de la Presidència i la Secretaria són les equivalents a les que estableixen per a la Presidència i la Secretaria del Consell els articles 5.1 i 6.2, respectivament.

Quan es doni alguna causa justificada, els membres de la Comissió s'han de substituir pels suplents que es designin mitjançant el mateix procediment que estableix el primer paràgraf d'aquest apartat.

En cas de vacant, absència o malaltia, la persona titular de la Secretaria s'ha de substituir per un funcionari o una funcionària de la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica, pertanyent al grup A, subgrups A1 i A2, definits a l'article 76 del text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre.

3. La Comissió ha d'acordar les regles per al seu funcionament adequat i ha d'establir el calendari de les sessions i el mètode de treball, ha d'obtenir els informes i els testimonis que consideri oportuns i, en general, ha de decidir sobre totes les qüestions que consideri necessàries per al compliment de les seves cometes.

4. La Comissió ha de complir la seva comesa en un termini de divuit mesos des de la seva constitució, amb el lliurament d'un informe amb les conclusions i les recomanacions, data en què el mandat dels seus membres s'acaba.

Quan el Consell rebi les conclusions, n'ha d'acordar la remissió al ministeri competent en matèria de memòria democràtica, el qual ha de proveir el que calgui per difondre-les a través del portal institucional d'internet i remetre-les al Consell Territorial de la Memòria Democràtica i a la Fiscalia de Sala de Drets Humans i Memòria Democràtica.

5. A les persones que integren la Comissió els és aplicable el que estableix el Reial decret 462/2002, de 24 de maig, als efectes de dietes i indemnitzacions per assistència al ple o a funcions derivades de la feina a la Comissió.

6. La Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica ha de proveir la Comissió dels mitjans personals i materials necessaris per al seu funcionament, el qual no ha de suposar cap increment de la despesa pública.

Secció 3a. Règim de funcionament

Article 9. Règim de sessions.

1. El Consell es reuneix amb caràcter ordinari semestralment i amb caràcter extraordinari quan el convoqui la Presidència per iniciativa seva o a sol·licitud d'un terç de les persones que integren el Consell. En aquest últim supòsit, entre la presentació de la sol·licitud i la celebració efectiva de la sessió no pot transcórrer més d'un mes.

2. El Consell es pot constituir, pot convocar i celebrar sessions, adoptar acords i remetre actes de manera física o virtual. A les sessions que se celebrin virtualment, és aplicable el que disposa l'article 17 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre.

3. Per a la constitució vàlida del Consell a l'efecte de la celebració de sessions, les deliberacions i la presa d'acords, es requereix l'assistència física o virtual de les persones que n'exerceixen la presidència i la secretaria o, si s'escau, de les persones que les supleixin, i la de la meitat, almenys, dels seus membres.

4. Quan estiguin reunides, de manera física o virtual, la secretaria i totes les persones que integren el Consell o, si s'escau, les persones que les supleixin, es poden

constituïr vàlidament com a Consell per celebrar sessions, deliberar i adoptar acords sense necessitat d'una convocatòria prèvia, quan així ho decideixin totes les persones que l'integren.

Article 10. *Convocatòries de les reunions.*

La Secretaria ha de notificar les convocatòries de les reunions per mitjans electrònics amb una antelació mínima de 48 hores. En la convocatòria hi ha d'indicar el lloc, la data i l'hora en què s'han de dur a terme i hi ha d'incloure l'ordre del dia. A més, quan sigui possible, s'han d'acompanyar de la documentació necessària per a la deliberació o, si s'escau, assenyalar el lloc en què aquesta documentació es posa a disposició de les persones que integren el Consell perquè la puguin consultar.

Article 11. *Desenvolupament de les sessions.*

Les sessions s'han de desenvolupar d'acord amb les normes de funcionament que acordi el Consell i s'han d'ajustar a l'ordre del dia de la convocatòria; cap assumpte que no hi sigui inclòs pot ser objecte de deliberació o acord llevat que totes les persones que integren el Consell hi siguin presents i s'hagi declarat la urgència de l'assumpte amb el vot favorable de la majoria.

Article 12. *Adopció d'acords.*

1. Els acords s'adopten per majoria de vots.
2. Els membres del Consell que hi votin en contra o s'abstinguin queden exempts de la responsabilitat que, si s'escau, es pugui derivar de l'acord.
3. Les persones que acreditin la titularitat d'un interès legítim es poden dirigir a la Secretaria del Consell perquè els expedeixi un certificat dels acords.

Article 13. *Actes.*

1. La Secretaria ha d'estendre una acta de cada sessió, en la qual ha d'indicar les persones que hi han assistit, l'ordre del dia de la sessió, les circumstàncies de lloc i temps en què s'ha celebrat, els punts principals de deliberació, així com el contingut dels acords que s'hi han adoptat.

2. L'acta de cada sessió es pot aprovar en la mateixa reunió o en la següent. La Secretaria ha d'elaborar l'acta amb el vistiplau de la Presidència i l'ha de remetre per mitjans electrònics a les persones integrants del Consell, les quals poden manifestar pels mateixos mitjans la seva conformitat amb el text o les objeccions que hi fan, a l'efecte d'aprovar-la, i, en cas afirmatiu, es considera aprovada en la mateixa reunió.

CAPÍTOL III

Registre estatal d'entitats de memòria democràtica

Secció 1a. Disposicions generals

Article 14. *Entitats inscriptibles al Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.*

1. Poden sol·licitar la inscripció al Registre estatal d'entitats de memòria democràtica les entitats memorialistes, legalment constituïdes, entre els objectius i fins estatutaris de les quals hi figuri la preservació i la difusió de la memòria democràtica, i que a més compleixin els requisits següents:

- a) Que no tinguin ànim de lucre.
- b) Que actuïn en el territori espanyol.
- c) Que tinguin seu en el territori espanyol.

d) Que estiguin inscrites degudament al registre corresponent.

2. Així mateix s'hi poden inscriure les entitats existents en altres països que compleixin únicament el requisit de no tenir ànim de lucre i que estiguin vinculades a l'exili i la resistència fora d'Espanya.

Article 15. *Naturalesa, fins i adscripció del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.*

1. El Registre estatal d'entitats de memòria democràtica (el Registre) té naturalesa administrativa i caràcter públic i gratuït.

2. El Registre té per finalitat:

a) Facilitar el coneixement a la ciutadania del nombre d'entitats memorialistes existents al país i els seus fins, així com la difusió i la publicitat de les activitats que s'hi registren.

b) Servir d'instrument que faciliti la relació del Ministeri competent en matèria de memòria democràtica amb les entitats memorialistes.

c) Possibilitar una correcta política de foment del moviment memorialista.

3. La gestió del Registre correspon a la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica.

Secció 2a. Funcionament del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica

Article 16. *Funcions del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.*

El Registre té les funcions següents:

a) Practicar la inscripció de les entitats memorialistes a què es refereix l'article 14.

b) Actualitzar les dades registrals i, si s'escau, cancel·lar-les.

c) Expedir certificats, notes informatives o una còpia dels assentaments que consten al Registre.

d) Custodiar i conservar la documentació aportada per les entitats memorialistes.

e) Constituir una base de dades generals per fer investigacions sobre la realitat de la memòria democràtica.

f) Facilitar la informació que se li sol·liciti sobre els requisits per a la inscripció i qualsevol qüestió sobre el seu funcionament.

Article 17. *Mitjans de publicitat.*

1. La publicitat s'ha de fer efectiva mitjançant una certificació del contingut dels assentaments o amb una simple nota informativa o una còpia dels assentaments. Només les certificacions són prova de les inscripcions registrals a les quals es refereixen.

2. La publicitat del Registre no comprèn les dades referides als domicilis de les persones, l'estat civil i altres dades de caràcter personal que constin en la documentació de cada entitat, d'acord amb el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades), la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i la resta de normativa de protecció de dades de caràcter personal.

3. Els documents i les dades que consten al Registre es poden consultar d'acord amb el que disposa l'article 13 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, i els articles 12 i següents de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

4. Les dades que obté el Registre, exceptuant les que recull l'apartat 2, les pot usar el centre directiu al qual correspon la gestió del Registre amb fins estadístics sobre la situació de memòria democràtica i es poden publicar com a resultat d'aquest ús.

Article 18. Estructura i contingut del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.

1. El Registre s'estructura en les seccions següents:
 - a) Secció 1a: associacions.
 - b) Secció 2a: federacions, confederacions i unions d'associacions.
 - c) Secció 3a: fundacions.
 - d) Secció 4a: entitats de l'exterior a les quals es refereix l'article 14.2.
2. El Registre s'ha d'instal·lar en un suport informàtic, en el qual cadascuna de les entitats ha d'anotar les dades següents:
 - a) Denominació.
 - b) Secció.
 - c) Data de constitució.
 - d) Àmbit territorial d'actuació.
 - e) Data i dades d'inscripció al registre públic corresponent.
 - f) Domicili social.
 - g) Número d'identificació fiscal.
 - h) Objecte i fins de l'entitat.
 - i) Identitat de les persones titulars dels òrgans de govern i de representació.
 - j) Les entitats que constitueixen o integren les federacions, confederacions o unions, si s'escau.
3. Com a part integrant del Registre hi ha d'haver un arxiu en el qual es conservi un expedient per a cadascuna de les entitats inscrites i s'arxivin tots els documents que es generin en relació amb cada entitat. Aquests expedients es consideren part integrant del Registre.

Secció 3a. Procediment d'inscripció

Article 19. Sol·licitud i documentació necessària per a la primera inscripció.

1. La inscripció al Registre es produeix a instància de part mitjançant una sol·licitud de les entitats interessades, segons el model normalitzat que preveu l'annex I, acompanyat de la documentació corresponent a les dades objecte d'inscripció.
2. Les sol·licituds s'han de dirigir a la persona titular de l'òrgan directiu al qual correspon la gestió del Registre i s'han de presentar d'acord amb el que disposa l'article 16.4.a) de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre. Tant la sol·licitud d'inscripció com les comunicacions en el procediment d'inscripció o en la modificació de dades, el requeriment de possibles esmenes i la notificació de la resolució s'han de fer per mitjans electrònics, d'acord amb el que estableix l'article 14.2 de la mateixa Llei.
3. Per obtenir la primera inscripció registral, les entitats han de presentar la sol·licitud acompanyada de la documentació relativa als aspectes següents:
 - a) El número d'identificació fiscal.
 - b) El certificat d'inscripció al registre competent, que, entre altres dades, expressi la composició vigent dels òrgans de govern i de representació.
 - c) Els estatuts o les normes de funcionament en vigor, acreditats amb un certificat expedit pel registre corresponent.
 - d) El document o els documents acreditatius de la identitat de la persona o persones que representin l'entitat.

e) La declaració responsable, signada degudament per la persona que exerceixi la representació legal de l'entitat, sobre la relació d'activitats, projectes i programes de l'entitat en matèria de memòria democràtica durant els últims cinc anys.

En cas que l'activitat de l'entitat en matèria de memòria democràtica hagi tingut una durada inferior a cinc anys, la relació d'activitats, projectes i programes que s'han de declarar són les rebudes durant el període corresponent.

4. Si la sol·licitud d'inscripció o la documentació que l'acompanyi no reuneixen els requisits, s'ha de requerir la persona interessada perquè en un termini de deu dies repari la falta o presenti els documents preceptius, i indicar-li que, si no ho fa, se la tindrà per desistida de la petició, amb la resolució prèvia que s'ha de dictar en els termes que preveu l'article 21 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre.

5. Una vegada inscrita, s'ha de presentar una declaració responsable signada degudament per la persona que exerceixi la representació legal de l'entitat sobre:

a) Les subvencions i les ajudes destinades a la memòria democràtica rebudes d'administracions públiques durant els últims cinc anys, especificant-ne la quantia i l'objecte. En cas que l'activitat de l'entitat en matèria de memòria democràtica hagi tingut una durada inferior a cinc anys, les subvencions i les ajudes que s'han de declarar són les que s'hagin rebut durant el període corresponent.

b) Les sancions fermes recaigudes en aplicació de la normativa reguladora en matèria de subvencions o, si s'escau, que no ha recaigut cap sanció.

Article 20. *Modificació i actualització de les dades inscrites.*

1. Qualsevol modificació de les dades s'ha de comunicar al Registre en el termini màxim d'un mes des del moment en què es produeixi. La comunicació ha d'anar acompanyada de la documentació que acrediti l'alteració. En cas que els actes siguin objecte d'inscripció preceptiva en un altre registre d'acord amb la normativa que els és aplicable, el termini d'un mes comença a comptar des que s'efectuï la inscripció prèvia al registre corresponent, la qual s'ha d'acreditar.

2. Les dades inscrites a les quals es refereix l'article 19.5 s'han d'actualitzar durant els sis primers mesos de cada any respecte de l'any natural anterior mitjançant una declaració responsable de les persones que representen l'entitat.

Article 21. *Resolució dels procediments d'inscripció, de modificació i de cancel·lació.*

1. La persona titular de la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica té la competència per dictar les resolucions d'inscripció, de modificació o de cancel·lació del Registre.

2. El termini màxim per resoldre i notificar la resolució d'inscripció, de modificació o de cancel·lació de la inscripció és de tres mesos a comptar de la data en què la sol·licitud hagi tingut entrada al registre de l'òrgan competent per resoldre. Transcorregut el termini màxim sense que s'hagi notificat la resolució expressa, la persona interessada pot entendre que s'ha estimat la seva sol·licitud.

3. Contra la resolució de la inscripció, la modificació o la cancel·lació es pot interposar recurs d'alçada davant la persona titular de la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica en la forma i els terminis que preveu la Llei 39/2015, d'1 d'octubre.

Article 22. *Efectes de la inscripció.*

1. La inscripció al Registre té caràcter declaratiu.

2. Per participar en els procediments d'ajudes o subvencions destinades a la memòria democràtica en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, és un requisit imprescindible la inscripció en aquest Registre.

3. La inscripció i la cancel·lació tenen efecte des de la data de la resolució que les disposi.

4. La inscripció eximeix de presentar la documentació que ja consta al Registre en els procediments de sol·licitud de les ajudes i subvencions en matèria de memòria democràtica, segons el que s'estableixi en les convocatòries corresponents, en les quals, en tot cas i pels mitjans que preveu la normativa vigent, s'ha d'exigir l'acreditació de trobar-se al corrent en el compliment de les obligacions tributàries i davant de la Seguretat Social.

Article 23. *Cancel·lació de la inscripció.*

1. La inscripció d'una entitat memorialista es pot cancel·lar, a instància de la mateixa entitat o d'ofici, en els casos següents:

- a) Per extinció o dissolució de l'entitat.
- b) Per incompliment dels requisits que exigeix la inscripció a l'article 14.
- c) Per incompliment reiterat de l'obligació de comunicar i acreditar qualsevol modificació de la documentació aportada per a la inscripció registral, així com d'actualitzar la documentació en les condicions que estableix l'article 20.
- d) Per voluntat pròpia de l'entitat inscrita.

2. La cancel·lació es produeix mitjançant la resolució de la persona titular de l'òrgan directiu a qui correspon la gestió del Registre, resolució que es notifica a l'entitat després d'instruir l'expedient oportú, en el qual s'ha de donar audiència a la persona interessada en els supòsits que preveuen les lletres b) i c) de l'apartat anterior, a fi que pugui fer les al·legacions que estimi oportunes.

Disposició addicional primera. *Mitjans personals i materials.*

El funcionament del Consell i del Registre, que no ha de suposar cap increment de la despesa pública, s'ha d'atendre amb els mitjans personals, materials i tècnics assignats a la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica.

Disposició addicional segona. *Elecció de vocalies i constitució del Consell.*

1. En el termini de quatre mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret s'ha de constituir el Consell.

2. La primera elecció de les deu vocalies en representació de les entitats memorialistes a què es refereix l'article 4.1.e), la durada de les quals és de tres anys, s'ha d'efectuar d'acord amb el procediment següent:

a) El procediment d'elecció s'inicia mitjançant una convocatòria de lliure concurrència per resolució de la persona titular del Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica.

b) Hi poden participar les associacions, les fundacions o les entitats sense ànim de lucre que, amb almenys un any d'antelació respecte de la data en què s'hagi publicat la convocatòria, estiguin inscrites al Registre nacional d'associacions, al Registre de fundacions o a un registre específic, o als registres equivalents creats en les comunitats autònomes, i que acreditin el compliment dels requisits que estableix l'article 14.

c) La convocatòria s'ha de publicar al portal d'internet del Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica i ha de contenir la documentació que han d'aportar les entitats que hi participin. El termini de presentació de sol·licituds de participació és de deu dies.

d) Per designar les vocalies, s'estableixen les quotes següents:

1r. Una vocalia es designa entre les organitzacions i les associacions de dones que acreditin haver dut a terme actuacions relatives a la contribució de les dones en l'àmbit de la memòria democràtica.

2n. Una vocalia correspon a les entitats memorialistes vinculades a l'exili que acreditin haver dut a terme actuacions relatives al coneixement de l'exili, la resistència fora d'Espanya i la deportació espanyola en camps de concentració.

3r. Quatre vocalies s'assignen a entitats memorialistes l'àmbit territorial d'actuació de les quals sigui estatal.

4t. Quatre vocalies s'assignen a entitats memorialistes l'àmbit territorial d'actuació de les quals sigui autonòmic, provincial o local.

Una vegada cobertes les vocalies reservades a organitzacions i associacions de dones i a entitats memorialistes vinculades a l'exili, les que no hi hagin accedit es consideren en concurrència amb la resta de les entitats per cobrir les vocalies que preveuen els apartats 3r i 4t, segons correspongui al seu àmbit territorial. Així mateix, en cas que alguna de les vocalies reservades a organitzacions i associacions de dones i a entitats memorialistes vinculades a l'exili quedi vacant, aquesta s'afegeix a la quota que preveu l'apartat 3r.

e) En cas que el nombre d'entitats aspirants que compleixen els requisits a cada quota sigui més alt que el que estableix la lletra d), per a la designació s'han d'aplicar de manera successiva els criteris següents:

1r. L'àmbit territorial d'actuació, en les quotes que escaigui; es valoren en sentit decreixent les de caràcter estatal, autonòmic, provincial i local.

2n. El desenvolupament de projectes subvencionats per l'Administració General de l'Estat en matèria de recuperació de la memòria democràtica.

3r. Els reconeixements obtinguts per la seva tasca en la recuperació de la memòria democràtica.

4t. L'antiguitat més gran en la inscripció al Registre d'associacions, al Registre de fundacions o al registre específic que correspongui.

f) En cas que persisteixi l'empat després d'aplicar els criteris anteriors, la designació s'efectua per sorteig entre les entitats.

g) Si el nombre d'entitats aspirants que compleixen els requisits és menor de 10, la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica ha de designar persones d'una trajectòria acreditada en el moviment memorialista per cobrir les vacants, a proposta de la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica.

Disposició adicional tercera. Inclusió d'informació al Registre de víctimes que preveu la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

1. De conformitat amb el que preveu l'article 9.1 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, les víctimes, els familiars d'aquestes i les entitats memorialistes poden sol·licitar que s'incorpori al Registre de víctimes informació rellevant relativa a les circumstàncies respecte de la repressió patida, de la mort o la desaparició, així com el lloc i la data en què van ocórrer els fets, i la font de la qual procedeix la informació, a través del formulari que recull l'annex II, el qual ha d'estar disponible en el portal d'internet del Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica.

2. La persona titular de la Direcció General d'Atenció a les Víctimes té la competència per dictar les resolucions d'inscripció, de modificació o de cancel·lació del Registre de víctimes.

3. El termini màxim per resoldre i notificar la resolució d'inscripció, de modificació o de cancel·lació de la inscripció és de tres mesos a comptar de la data en què la sol·licitud hagi tingut entrada en el registre de l'òrgan competent per resoldre. Transcorregut el termini màxim sense que s'hagi notificat la resolució expressa, la persona interessada pot entendre que s'ha estimat la seva sol·licitud.

4. Contra la resolució de la inscripció, la modificació o la cancel·lació es pot interposar recurs d'alçada davant la persona titular de la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica en la forma i els terminis que preveu la Llei 39/2015, d'1 d'octubre.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o inferior el contingut de les quals s'oposi al que disposa aquest Reial decret.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.1a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva per regular les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels deures constitucionals.

Disposició final segona. *Habilitació normativa.*

Es faculta la persona titular del Ministeri competent en matèria de memòria democràtica per adoptar les disposicions necessàries per desplegar el que estableix aquest Reial decret i, en particular, per actualitzar el model i el formulari que s'inclouen en els annexos.

Disposició final tercera. *Entrada en vigor.*

1. Aquest Reial decret entra en vigor l'endemà de la publicació al «Butlletí Oficial de l'Estat».

2. El que estableix l'article 22.2 només té efectes una vegada transcorregut un any des de l'entrada en vigor d'aquest Reial decret. Aquest termini es pot prorrogar sis mesos més en cas de circumstàncies justificades que sorgeixin per la implantació del Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.

Madrid, 8 d'abril de 2025.

FELIPE R.

El ministre de Política Territorial i Memòria Democràtica,
ÁNGEL VÍCTOR TORRES PÉREZ

ANNEX I

Model de sol·licitud d'inscripció al Registre estatal d'entitats de memòria democràtica

(Article 19 del Reial decret 265/2025, de 8 d'abril, pel qual es regula el Consell de la Memòria Democràtica i el Registre estatal d'entitats de memòria democràtica)

MINISTERI DE POLÍTICA
TERRITORIAL I MEMÒRIA
DEMOCRÀTICA

Espai reservat per als segells de registre

1. DADES DEL REPRESENTANT LEGAL DE L'ENTITAT

PRIMER COGNOM	SEGON COGNOM	NOM
DATA DE NAIXEMENT _/_/____	NACIONALITAT	DNI/NIF/NIE
CÀRREC QUE EXERCEIX A L'ENTITAT		

2. DADES DE L'ENTITAT

SECCIÓ A LA QUAL PERTANY L'ENTITAT ¹ :	DENOMINACIÓ DE L'ENTITAT:
DATA DE CONSTITUCIÓ	ÀMBIT TERRITORIAL DE L'ACTUACIÓ
DATA I NÚMERO D'INSCRIPCIÓ AL REGISTRE PÚBLIC CORRESPONENT:	DOMICILI SOCIAL
CIF:	OBJECTIU I FINS DE L'ENTITAT:
IDENTITAT DE LES PERSONES TITULARS DELS ÒRGANS DE GOVERN I DE REPRESENTACIÓ:	
ENTITATS QUE CONSTITUEIXEN O INTEGREN LES FEDERACIONS, CONFEDERACIONS, UNIONS, SI ÉS EL CAS:	

¹ Seleccionen entre: secció 1a per a associacions, secció 2a per a federacions, confederacions i unions d'associacions, secció 3a per a fundacions i secció 4a per a entitats de l'exterior.

3. DOCUMENTS QUE ACOMPANYEN AQUESTA SOL·LICITUD

(Necessaris, segons el que estableix l'article 19.3 del Reial decret 265/2025, de 8 d'abril, pel qual es regula el Consell de la Memòria Democràtica i el Registre estatal d'entitats de memòria democràtica)

☐ TARGETA D'IDENTIFICACIÓ FISCAL DE L'ENTITAT.	
☐ CERTIFICAT D'INSCRIPCIÓ AL REGISTRE COMPETENT.	
☐ ESTATUTS O NORMES DE FUNCIONAMENT EN VIGOR.	
☐ CÒPIA DEL DOCUMENT D'IDENTITAT DEL REPRESENTANT LEGAL, AIXÍ COM DEL PODER EN CAS D'APODERAMENT.	
☐ DECLARACIÓ RESPONSABLE SIGNADA PEL REPRESENTANT LEGAL SOBRE ACTIVITATS DE MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DE L'ENTITAT (consulteu els detalls de la declaració a l'article 19.3.e) del Reial decret esmentat més amunt)	
ALTRES	

Jo, representant legal de l'entitat especificada,

DECLARO, sota la meva responsabilitat, que són certes les dades que consigno en aquesta sol·licitud.

AUTORITZO la verificació i la confrontació de les dades amb les que consten en qualsevol altre organisme que hi tingui atribuïda la competència, així com la consulta de les meves dades d'identificació personal, amb garantia de confidencialitat i a l'efecte exclusiu d'aquesta sol·licitud.

SOL·LICITO a la persona titular de la Direcció General de Promoció de la Memòria Democràtica la inscripció de l'entitat esmentada més amunt al Registre estatal d'entitats de memòria democràtica.

_____, _____ d'_____ de 20____
(Signeu-la electrònicament)

ANNEX II

Presa de dades per elaborar el Registre i cens estatal de víctimes

(Article 9 de la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de memòria democràtica)

I. VÍCTIMA

Primer cognom	Segon cognom	Nom	
Sobrenom	Nom del pare	Nom de la mare	
Lloc de naixement	Província de naixement	Data de naixement	
Lloc de residència		Província de residència	
Lloc de defunció	Província de defunció	Data de defunció	Edat de mort
Edat	Sexe	Professió	Estat civil
Afilació política/sindical		Rang/Càrrec	
Biografia			

II. FET REPRESSIU

Tipus de víctima (vegeu el glossari)	
Descripció del fet repressiu	
Data de detenció	Centre d'internament
Fossa	

III. FONT PRIMÀRIA

Font primària 1
Font primària 2
Font primària 3
Font primària 4
Font primària 5
Font primària 6
Font primària 7
Font primària 8
Font primària 9

IV. FONT BIBLIOGRÀFICA

Font bibliogràfica 1
Font bibliogràfica 2
Font bibliogràfica 3
Font bibliogràfica 4

V. CENS AL PORTAL D'INTERNET

Cens al portal d'internet 1
Cens al portal d'internet 2
Cens al portal d'internet 3

VI. VÍCTIMA CAUSADA PER

Republicans	Revoltats
-------------	-----------

VII. GLOSSARI

Tipus de víctima

D'acord amb el que estableix l'article 3 de la Llei 20/2022, cal triar una d'aquestes opcions:

- Deportat/ada.
- Desaparegut/uda.
- Executat/ada extrajudicial.
- Executat/ada sumaríssim.
- Exiliat/ada.
- Maquis/guerriller antifranquistes / persona que va mostrar suport.
- Mort/a en acció bèl·lica diferent (civil i no combatent en general).
- Mort/a en combat.
- Menor sostret/a i adoptat/ada sense consentiment dels progenitors.
- Persecució/violència per pertànyer a la maçoneria / societats teosòfiques.
- Persecució/violència per raó de consciència / creences religioses.
- Pres/a per les seves idees polítiques.
- Pres/a i mort sota custòdia.
- Pres/a i treballs forçosos.
- Persona presa, persona torturada, persona assassinada en un camp de concentració nazi.
- Persona represaliada, persona expulsada de les Forces Armades per pertànyer a la Unió Militar Democràtica.
- Represaliat/ada per prestar assistència a víctimes.
- Repressió econòmica per sanció o per confiscació de béns.
- Repressió per la seva orientació o identitat sexual.
- Represaliat/ada per raó de sexe (humiliacions públiques, rapades, violència sexual).
- Represaliat/ada laboral.
- Represaliat/ada per ús/difusió de la seva llengua pròpia.
- Torturat/ada.